

САОПШТЕЊЕ ПОВОДОМ ЧЕТВРТОГ НАЦРТА АМАНДМАНА НА УСТАВ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Министарство правде је 15. октобра објавило четврту верзију Нацрта амандмана на Устав Републике Србије. Иако Министарство тврди да су амандмани унапређени коментарима стручне јавности, сматрамо није дошло до суштинских побољшања претходног текста и да се предложеним амандманима политички утицај на правосуђе ојачава. Подсећамо да је деполитизација правосуђа била главни мотив за приступање изменама Устава. Нацрт амандмана доводи у питање и извршење обавеза Републике Србије преузетих у склопу европских интеграција, односно Акционим планом за Поглавље 23, који инсистира на отклањању политичког утицаја на правосудне органе.

Помаци у односу на претходну верзију уставних амандмана су скромни. Донекле су исправљене логичке и техничке грешке, али је задржан приступ премештања политичког утицаја на избор судија и тужилаца са Народне скупштине на правосудне савете. Уместо да Високи савет судства и Високи савет тужилаца самостално одлучују о избору судија и тужилаца, саставом ових тела се одржава утицај законодавне и извршне власти на поступак избора. Предложеном верзијом амандмана се, као и претходном, смањује број судија и тужилаца у правосудним саветима у односу на постојеће уставно решење, а повећава број чланова ових савета изабраних од политичке већине.

Разлог за забринутост изазивају и одредбе о престанку мандата чланова савета, које су биле изричито критиковане од стране Венецијанске комисије. Поново је изражена неспремност да се тужилаштво дефинише као независан орган, што је препоручила Венецијанска комисија и Консултативно већа европских тужилаца. Инсистира се на судској пракси као извору права, супротно сугестији Венецијанске комисије и Консултативног већа европских судија.

Новим нацртом амандмана судијама је омогућено да се жале на одлуку Високог савета судства о премештају, што представља побољшање, али судије и даље немају право жалбе на друге одлуке Високог савета којима се одлучује о судијском статусу, нарочито о одлукама о упућивању у други суд, на шта је у коментарима стручне и међународне јавности већ више пута указивано.

Нацртом амандмана су судијски и тужилачки помоћници поново стављени у неравноправан положај приликом избора. Забрињава и чињеница да Нацрт амандмана тужилачке помоћнике ставља у додатно неповољан положај, па остаје нејасно какав ће бити њихов статусни и материјални положај у правосуђу.

Подршка нацрту амандмана од стране струковних и професионалних организација, насталих у току уставних промена, не може да промени чињеницу да нацрт није усклађен са мишљењем Венецијанске комисије и осталих релевантних тела Савета Европе и да представља корак назад у односу на достигнути ниво деполитизације правосуђа.

Сматрамо да четврта верзија Нацрта уставних амандмана представља још један корак у поступку исцрпљивања домаће јавности уставним променама. Поново подсећамо да у формалном смислу поступак измене највишег правног акта није ни почео, односно да о њему и даље није одлучивала Народна скупштина.

Имајући у виду наведено, последња верзија уставних амандмана би требало да буде предмет поновне оцене међународних тела, пре свега Венецијанске комисије. Организације потписнице овог саопштења ће образложено мишљење о сваком од амандмана доставити Министарству правде.

Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије

Друштво судија Србије

Комитет правника за људска права (ЈУКОМ)

Центар за правосудна истраживања

Београдски центар за људска права